

АВТОДИСКРИМИНАЦИЯТА¹

Водещото намерение на настоящото изследване е задълбоченото разглеждане на дефинитивните параметри на понятието автодискриминация, както и опит за неговото „изобразяване“ и представяне възможните следствия от възникването и динамиката му. Водещият паралел между дискриминацията и автодискриминацията е това, че и двете са поведения, които възникват като следствие на предразсъдък. Разликата между двете обаче, се намира в наличието на активна компонента при дискриминацията, която при автодискриминацията е отчасти или изцяло елиминирана. Поведението е пасивно. Активност се проявява в случаите, в които анонимността е възможна. В тези случаи, тя най-често се изразява в изказване на намерения или отнасяне на негативи към Другия. Тази активност води и до извода за друга особеност на автодискриминацията. Тя се състои в това, че негативните нагласи по отношение на Другия са налични като знание, в което индивидът е убеден, най-често нагласата възниква априори. Ето защо при автодискриминацията се говори за осъзнатост на негативните нагласи. Както е споменато, валидността на нагласите не се проверява в контакт с Другия. Отнасящият ги създава като полярни на високото му мнение за себе си, което може да се изрази с думите: „аз не съм от тия...“; „другият е точно онова, което не съм аз“. Това провокира и нежеланието за включване в общо действие с Другия, пасивното поведение, което за разлика от дискриминацията няма явна проява, а протича постоянно, то е процес. Това води до двойкостта на понятието – на първо ниво то протича буквално като отграничаване от Другия, след като са му приписани определени черти, а на второ ниво се появява пасивното поведение, което се свързва със съответното отграничаване.

Неслучайно и изхождайки от горепредставеното е направен и паралелът между следствията за социалния субект с автоимунният процес, дефиниран в медицината като „механизъм, при който човешкият организъм не разпознава като собствени частите, които го съставят (до субмолекулярно ниво), което води до имунен отговор към собствените клетки и тъкани. Всяко заболяване, което се дължи на такъв абнормален имунен отговор се нарича автоимунно заболяване“ (Jithin, Naidu, Sunil, & Varghese, 2014). Автодискриминацията² като понятие се използва именно в имунологията, в медицината като то се свързва с уменията на имунната система да различава собствените

¹ Посочена първа в списъка.

² Self-Discrimination

от чуждите за организма тела. Свообразното „неумение“ на имунната система води и до автоимунен процес. Това прави и възможен паралелът, до който авторът се опитва да доведе описвайки именно този социален процес. Съществуването на това пасивно поведение по отношение на Другия възпрепятства осъществяването на действия, които са в интерес на групата. Запазването на пасивност и отричането на собствената принадлежност към Другия, който предварително е генерализиран с „всички“, както и неосмислянето, дори недопускането на това, че индивидът е Друг за Другия води до тази форма на „социална неразпознаваемост“, невъзможност да се огледаш и определиш посредством Другия, което води до своеобразието на автоимунния процес. С други думи разединение, презиране на личността, която категориално не се различава, с която индивидът принадлежи едновременно, но също толкова едновременно тази принадлежност се negliжира – унищожава се базов социализатор, което е възможно да доведе до пълно социално унищожение, или избирателно и контролирано оцеляване на отделни личности.

Настоящата работа е възможно да бъде полезна в контекста на социалната, политическа и организационна психология. Направен е опит освен да бъде описано и ясно дефинирано понятието автодискриминация, то и да се посочат стратегии, които са част от историята във връзка с адекватното подминаване на тази водеща характеристика и насочването на обществото към обща цел.

Теоретичната постановка на автодискриминацията е представена с резултати, получени от проведена анкета във връзка с относимите към Другия характеристики и кореспонденцията им с народопсихологията. Основната част на настоящата работа се състои в разглеждане на историческата литература с цел разглеждане на конкретни прояви в тези контексти. Съображението за използването на този метод идва именно от факта, че воден от нагласата „Аз не съм от тия...“, изследваното лице не би потвърдило и позволило да бъде изследвано пряко. От друга страна са анализирани активните компоненти във виртуалното пространство, които отразяват именно намеренията, които са направени в условията на виртуалната анонимност.

THE SELF-DISCRIMINATION

The notion of "Self-discrimination" was presented in two ways. Firstly, it relates to the ability of personality to set its own boundaries with others, to respond the where the personality starts

and where are its limits. When differentiation is associated with a preliminary intention to "standing aside from social"; when it is different from man's ability for personification and the real conception of his own borders. Secondary the notion was related with behavior that is passive to engaging in collaborative work with others. In these cases, the personality is overestimated. This leads to the impossibility of organizing actions in the direction of the common act, here is the element that poses the problem of Self-discrimination in the context of social psychology. Self-discrimination was related with negative attitudes about The Other, who is the same (categorically). The author argued that there are active components of Self-Discrimination (as social psychological construct), if the personality is under its anonymity. The concept is attempted to identify the intrapersonal conflict between the perceptions of the Self and that of the "Other". The results in a Bulgarian sample show an overestimation of the Self and the underestimation of the "Others". These are features that, apart from not being perceived as qualities (by the persons surveyed), are also rather negative. A paradox is that, the perception about surveyed people's Selves does not correspond to the Bulgarians' psychological description in the ethno-psychology. It leads to the hypothesis that individuals deliberately distinguish their selves from the others. At the same time, they do not reflex on the fact that they represent Otherness about the rest of Bulgarians.

Self-discrimination is defined as passive behaviour or inactivity with regard to "Others, which damages the social acts. Self-discrimination as a behaviour is unconscious, despite of the attitude towards oneself was deliberately and consciously dissociated from the attitude toward the "Others", they were perceive as hostile to the oneself. However the behaviour is passive, it is inactivity. Not intentional inactivity, but inactivity because of perceived differences, which were rationalize. It makes Self-discriminative behaviour unconsciousness.

The differences with discriminatory behaviour are the lack of a particular object that categorically differs from the person. In the case of Self-discrimination, the presence of a certain characteristic is not the beginning of the behaviour – the anonymity and the attitudes toward the "Others" as "Whole" are leading. Own "misery" is copied to others.

If society is an organism, Self-discrimination corresponds to the "auto-immune process" (the notion actually exists in medicine). Lack of purposeful social behaviour, the subject distinguish him/herself from the group to which he/she belongs. At the same time (with passivity), the group is unable to participate in events that concern all of them. Self-discrimination was considered as a function of dysfunctional attitudes towards the „Other“, while the role of the Self as "Other for the Other" is unconscious. Self-discrimination is also addressed in the context of inability to think about consequences, both for oneself and for the others.

Since it is not possible to conduct behaviour entirely with passivity, the paper aims to focus on the active, sought after the anonymity provided by the parallel - virtual projection of the personality. A leading hypothesis is that in the virtual, as long as it is part of the psychosocial identity, Self-discrimination is active, not passive.

The monograph considers self-discrimination as a function of individualism. As a reason for its occurrence, a poorly integrated basic socializator – authority, religion, language.

This is the reason why the leading study is directed at the historical sources and, in particular, the orthodoxly conversion of the Bulgarians.

The last part of the book presents an approach that can incite a common cause regardless of the process of self-discrimination.

The theory of self-discrimination is useful in social psychology, political psychology, ethno-psychology and organizational psychology.

МНОГОТО ЛИЦА НА АЗ-А (ОБРАЗ ЗА СЕБЕ СИ В СЪВРЕМЕННАТА РЕАЛНОСТ)³

Тази монография е предназначена за психолози, педагози, социални работници, студенти и всички, които се интересуват от въпросите, свързани с изграждането и поддържането на образа за себе си. Направили сме опит да очертаем портрета на съвременните български юноши и младежи от гледна точка на личностната им ориентация и предпочитания, жизнен смисъл и важни за тях аспекти в съвременната динамична действителност. Представяме резултатите от няколко проекта в общата рамка на замисъла ни. Всички проекти са със срезов количествено-качествен дизайн, който ни се струва уместен за вникване в дълбочина в темите, които ни интересуват. В търсенето си сме се водили от три основни изследователски въпроса:

- Какво вълнува, тревожи и интересува младите хора в България днес?
- Има ли промени в начина и темпа на изграждане на цели, ценности и идентичност?
- Какви интегративни насоки можем да предложим за ефективно взаи-модействие с младежите?

Основната ни цел не е да създадем изчерпателно академично ръководство и нямаме претенции за всеобхватност. Постарали сме се да не включваме обширни теории, като

³ Посочена под номер две

сме дали препратки към източниците и свои предишни публикации. Стремежът ни е да представим някои малки допълнения, които следват основната ни визия.

Монографията е структурирана в пет глави. Първата е посветена на връзки-те между представите за себе си, жизнения смисъл и дереализацията като целенасочен избор на бягство от реалността или една от популярните съвременни копинг стратегии. В нея специален акцент е поставен на Виртуалния Аз. Втората глава представя пилотна програма за стимулиране на просоциалното поведение сред ученици посредством виртуално интерактивно взаимодействие. Трета глава разглежда проявите на девиантно поведение и възможностите за адекватното им адресиране. Четвърта глава е качествено изследване на представите на младите хора по „горещи— теми от ежедневието, мотивацията им в живота, дейностите, с които запълват своето ежедневие. Постарали сме се да проследим и съзнателно-то им функциониране посредством конструктите, които те са усвоили за обяснение на действителността. Последната, пета глава, очертава някои теоретични модели за практически насочени интервенции като обща рамка, адаптируема за различен контекст.

По този начин сме се постарали да обхванем различните аспекти на динамиката на новото време, както и прякото им влияние върху личностовото развитие, респективно съзнателното функциониране на младите хора. Принос на настоящата работа е и разглеждането на спецификата на девиантното поведение в сравнение с приеманото за социално желано поведение. Това предоставя възможност за разглеждане освен средата във връзка с нормата и за представяне на аспектите за справяне и отношения при хората, поставени в двата края на спектъра – девиантни до добре представени и отлични ученици.

В настоящата работа сме следвали логиката на развитие на идентичността – възприемането на себе си, свързано с онова, което личността научава за себе си в контекста на социалното, когато започва да се определя. Конфликтите между осъзнатото и прието за себе си, стремежите за усъвършенстване и социалният натиск, които водят до определени преживявания. Верифицирането на Аз-действителността през виртуалното и съответните рискове във връзка с дереализацията и отчуждението от самия себе си; разглеждане на съответните явления във връзка с търсенето и намирането на смисъл в живота. Непосредствено след настъпилото разбиране във връзка с посочените е организирано и изследване, осъществено в реална среда, посредством конвенциониране на виртуалното пространство и използването същото в установения формат на копинг стратегия. В този контекст и предвид наблюдаваните разлики в

реалните и виртуални срещи, както и по-достъпното категоризиране, е проведено изследване на предпочитаните копинг стратегии не само в контекста на общото, а и в контекста на крайностите девиантно – желано (отлично) поведение и представяне в училище. В последна сметка и предвид продължителния период на провеждане на изследванията, през 2019 година реализирано последното от поредицата, като водещото допускане е, че част от лицата, изследвани през 2016 и началото на 2017 г. понастоящем са част от студентите. Проследяваме отношението към съвремието на лицата между 20-25 годишна възраст, техните предпочитани действия, определения за себе си в конкретната роля и описващи ги мото/девизи.

Проектите са реализирани в периода 2016-2019 година с онлайн и офлайн изследвания. Избрахме този подход от една страна за да улесним попълвачите, а от друга за да се опитаме да обхванем максимално широк кръг на извадките, формирани на случаен принцип. Всеки резултат намираме за ценен сам по себе си и отварящ множество посоки за нови и допълнителни изследвания. Част от резултатите по представените тук проекти са публикувани в доклади от форуми (Bakracheva & Manolov, 2016; Бакрачева и Манолов, 2016; 2018).

Основната ни концепция не е предоставяне или извеждане на обща мета-стратегия, а по-скоро стимулиране на интереса към търсенето на малки, съобразени с личностовите, възрастовите, регионалните и културните особености възможности и адаптивни подходящи методи за работа на ежедневно ниво. Представили сме някои общи конструкти и модели, чиято цел е да послужат като ориентировъчна рамка, чиято цел и ефективност е в адаптирането им спрямо всяка една конкретна група или индивид, с които се работи. Основният замисъл, който търсим, е в съчетаването на възпитателните послания посредством комбинирането на работа през реалното и виртуалното пространство в една и съща целева група. Надяваме се тези въвеждащи думи да дадат насока на читателя при към запознаването с текста на монографията.

THE MANY FACES OF THE SELF (THE SELF-CONCEPT IN THE CONTEMPORARY REALITY)

The monograph outlines the results from several projects, trying to answer three research questions:

- 1) What are the worries, excitements and interests of young people in Bulgaria today?
- 2) Are there changes in the rate of objectives, values, and identity formation and attainment?

3) What are the suggested integrative guidelines for effective interaction with adolescents and youths?

Projects study the Real, Ideal and Ought Self; derealization – physical, psychic and from the reality; coping strategies; presence of meaning and search for meaning; attachment style; life attitudes of adolescents and young adults; and realized projects, integrating online and offline interactions, promoting prosocial behavior, facilitated by the virtual self and social networks. The projects have been realized in the period 2016-2019, with mixed qualitative and quantitative research design. 442 participants in total - 283, aged 15-25 and 159, aged 15-50, took part in the research. We can summarize the results in few directions:

- For this sample derealization can be described as conscious coping strategy – compensation of deficits without causing direct problems and leading to physical or psychic derealization.
- Life meaning has negative relation to derealization. Search for meaning on its part is not related to derealization. Presence of meaning has negative correlation with search of meaning. Lack of life meaning promotes intentional conscious derealization from the environment.
- For this sample Real Self is the most known, generating most free associations. Ideal and Ought Self generated much less associations. Furthermore, Real self generated a lot of categories of associations in all life domains, demonstrating adequate self-reflection skills. On the contrary, both the Ideal and Ought
- Self generated mainly self-assertive associations. This is indicative for the social pressure and perceived model for ideal and experienced expectations of the others and the society as a whole. On the other hand, very positive is that people tend to know and describe their Real self not only in respect to the norms, but depending on their personal values and preferences.
- Daily use of social networks has effect of physical and psychic derealization. The more is the time spend online, the higher is the risk of derealization.
- The higher is the emotion-focused and problem-focused engagement, the lower are attachment anxiety and avoidance. The more problem-focused are the adolescents, the more emotional support seekers they are. High avoidance and anxiety in attachment on their hand lead to passive coping – decreased cognitive reorganization and emotion-focused coping.

- Cognitive reorganization is the coping strategy, preferred by the out-standing students. In the other end – students with criminal behavior - prefer self-criticism, suppress their emotions and are passive at all.

In general, for young people most intensive is the effect of the global society, discrepancy of the social needs and the environment, offered by the institutions. The attitudes and opinions of the young people on the hot topics of the day are polar – they either support or reject phenomena, without giving personal sense and going deep into the topics.

Nowadays we face the challenge of the new age and the need of clear short messages, which youths to be able to find well archived in the virtual environment. These inter-actions aim to influence on the norm – the social norms approach suggests that the lesser the actual norm is presented, the higher are the misperceptions of the shared contents and concepts. In future the socialization will take place in the virtual form of institutionalization, so we have to employ both online and offline environment opportunities in interaction with youth.

ПСИХОЛОГИЯ НА РОДИТЕЛСКИТЕ СТИЛОВЕ В ПОЛЕТО НА ЖИЗНЕНИЯ СМИСЪЛ⁴

Съдържанието на настоящата работа, поставя акцент върху семейството. Не само новото време като фактор, но и самото слово, съставяно в ежедневната комуникация поставя пред детето сериозно предизвикателство. Не само злободневното случващо се, но и проблемите са представяни сякаш насочени към детето. На принципа на божественото, външно оповаване, обикновено родителят пренася отговорността за събитията в детския живот директно към детето. Децата се възприемат като носители както на информационните потоци свързани със съвременното, то и с проблемите, които са заобикалящи. Да погледнем примера с агресията. Презентацията на този феномен е позициониран или никъде, или като негов носител се представя детето. От друга страна стои и институционалната репрезентация, която поставя проблема сякаш отвъд. Думите, които са използвани от страна на родителите са „то вкъщи не е такава“, „подобни неща са забранени в семейството“ и т.н., но въпреки това тези неща се случват. Оттам насетне логиката се измества и се насочва като особеност на детето или на неговото развитие. Институцията от своя страна разглежда директно проблема – ако той е агресията, то носителите на същата не се споменават. Факт е динамиката на настоящето. Безспорна е

⁴ Посочена под номер три

натовареността на родителите със служебните и лични ангажименти, които изместват качествена грижа встрани. В следващия момент медиите и интернет заливат обществото с безкрайна информация, която сякаш се стреми да представи готов модел за отглеждане, възпитание и особености на възрастните. Авторите обаче, приемат, че всичко това се случва контекстуално. Контекстът е семейството. Ако се приеме, че са налице причинно-следствени връзки за повечето неща, без излишната смелост за изключване на Бог, съдба, орис и прочие, то за възникването на каквото и да било поведение и отношение следва да има причина. Детето по същия начин, не съществува във вакуум. То е функция на своето семейство и в развитие, на средата, която избира, или изборът ѝ е предварително предопределен от възпитанието или волята на родителя. Невъзможно е съществуването нито на проблем, нито на обстоятелство, което да е извънконтекстуално, или изолирано само в условията на собствения му носител. Налице са предпоставки. Тези предпоставки най-често се свързват с онова, което е най-близко до обстоятелството, субекта или обекта. Най-близкото обкръжение, най-тясно свързаните условия за едно дете, това е неговото семейство. Ето защо в настоящата работа детето е разгледано в контекста на семейството и принадлежността. Детето е поставено в условията на следствие на родителството. Изключена е възможността детето да е причина за родителството. Изборът, волята, готовността на двама души да се сблъскат с нова социална роля, различна от досегашната, тази на партньор, както и смелостта за поемането на отговорността за поредна социална роля, тази на родител са причина за появата на детето. В посочената динамика живее развиващото се човешко същество, наричано дете. И така, както всяко обстоятелство, свързано с житейския път на човека оставя отпечатък, белег, опит, същите за малкото човешко същество, в условията на неговото развитие се оставят от родителите. В работата се проследяват именно възможните отпечатъци, които възрастните оставят, разгледани са и възможните развития на тези отпечатъци в личността, която носи своето начало от иначе наречената – любов.

За да бъде пристъпено към по-задълбоченото изследване, както и изводите, които са направени е разгледана динамиката в контекста на народопсихологичното. Подстъпът към това е избран предвид водещия принцип, че детето е важно и е дете, не по принцип, а във връзка с културата и обществото, в което се позиционира със своето раждане. Има се предвид това, че българското общество е мултиетническо, с преобладаващо българско население. Въпреки мултиетническия характер обаче се приема, че общата принадлежност е сходна, което налага и този принцип на проследяване.

PSYCHOLOGY OF PARENTAL STYLES IN THE FIELD OF MEANING IN LIFE

The current work puts an emphasis on the family. Not only the modernity as a factor but also the language in everyday communication posed a serious challenge to the child. Not just the day-to-day happening, but the problems are presented as they are directed to the child. On the principle of divine, external factors, the parent usually transfers responsibility for events into childhood directly to the child. Children are perceived as carriers of both information stream related to modern times and the problems around them.

The context of all is the family. It is assumed that there are causal connections about most of things there is a reason. Without excess courage about excluding God, destiny, fate, etc., the occurrence of any behaviour and attitudes there is a reason. The child in the same way does not exist in a vacuum. The child is a function of the family, the environment that it chooses, or its choice is predetermined by the parenting or will of the parent. It is impossible to have neither a problem nor a circumstance that is extra contextual or isolated only under the conditions of its own holder.

In addition to studying the prevailing parenting styles in a Bulgarian sample, the work aims to link it to the perception of meaning in life. On the other hand, the rituals that the parents consider most important in connection with the child's initiation are followed.

As a major contribution of the monograph, it is possible to point out first how to look at the family in one of its main contexts - parenting. Secondly, the meaning in life in inversion is an important contribution that aims to direct parental insight into itself, reflection and criticism of what it does and the way it educates with it.

Another hue that the results introduce is related to the formulated meaning in life in inversion. Reflection of life through the child may lead to delay, stop, or abandonment of one's own life at the expense of life that makes sense. The risks that originate from it are most relevant in communication when it is extremely important in the parent-child interaction. When the parent's life has stopped at the moment when the child has emerged, the natural consequence is the personal departure that is mediated by the dynamic time we live in. The intensity of the development of both technology and societies leads to gaps in the perception of reality that the parent does not update, and the child invades as the only possible.

The brief contents of the present work attempts to include the spectrum of parenting from the moment of including the subject to a society, to the meeting between two people, to the conception of the same, and their elevation to the over-personal with the act of creating a child.

ВЪЗПРИЯТИЯ ЗА КАТЕГОРИИТЕ НА НОВОТО ВРЕМЕ В СЪЗНАНИЕТО НА МЛАДЕЖИТЕ⁵

Резюме: Определения като „втечнена реалност“, „мултифрения“ и „протеева личност“ се използват за описанието на новото време, постмодерността и личността, която се формулира в контекста на това влияние. Посланията, които обществото насочва, за да опише „света“ на младите са насочени към загубата на ценностната система, незачитане на авторитети, безотговорност. Допуска се, че водещата причина за тези описания е във влиянието на твърде динамичното време, непрестанната контактност, които водят до формирането на конфликт между различните поколения, който е воден от липсата на разбиране, на приемственост. Това допускане е и водещата причина за провеждане на изследването сред младите. Водещата цел е опитът да се очертае рамката на възприятието във връзка с категориите на новото време – да се щрихова съдържанието на съзнанието им. Възрастта на изследваните лица, освен във връзка с това, че са носители на духа на новото време, е подбрана и във връзка с процеса на формираща се идентичност. Тя се води именно от начина, по който е възприета действителността и представлява полето, което посреща опита, който в бъдеще ще направи личността стабилна. В настоящия доклад е представена частта от изследването, в което са посочени най-близките две асоциации във връзка със съвременните категории на изследваните лица. Резултатите показват в голяма степен, все по-преобладаващото обективизиране, разбиране и интерпретация на действителността през директните послания и намаляващото пречупване на същата през метафората. Резултатите водят към твърдението за налично знание, но липсващо осъзнаване, пречупване на действителността през индивидуалността.

⁵ Посочена четвърта в списъка.

Abstract: Definitions such as “liquefied reality”, “multiphrenia” and “Proteus personality” are used to describe the new time, postmodernity and personality formulated in the context of this influence. The messages that society directs to describe the “world” of young people are directed at the loss of values, disregard for authority, irresponsibility. It is assumed that the leading cause of these descriptions is the influence of the very dynamic time, the permanent “keeping in touch with database” that leads to the formation of a conflict between the different generations, which is led by the lack of understanding, of continuity. This assumption is also the leading reason for conducting the study among young people. The main objective is to attempt to outline the perception of the categories of the new age—to shade the contents of their consciousness. The age of the respondents, apart from being in the zeitgeist, is also selected in connection with the process of forming identity. It is precisely the way in which reality is adopted and represents the field that meets the experience that will make the person in the future stable. This report presents the part of the research, which lists the closest two associations in relation to the contemporary categories. The results show to a great extent, the increasingly prevalent objectification, understanding and interpretation of reality through direct messages and the decreasing refraction of the reality through the metaphor. The results lead to the claim of available knowledge, but lacking awareness, breaking the reality through individuality. This is why it is sought both in the information flow and in relation to the intergenerational distance available and the neglect of the experience compensated by obtaining the available information.

Социалното унаследяване в психологически контекст⁶

Резюме: Настоящият доклад има за цел да представи теоретичната рамка, в която ще бъде позиционирано социалното унаследяване като проблем на психологията. Изследването е финансирано по Договор № КП-06-М25/4 от 17.12.2018 г., сключен с Фонда за научни изследвания на Република България. Изследванията във връзка със социалното унаследяване го позиционират в контекста на социологията и икономиката. Това го поставя в контекста на потвърдените научни факти. Основната въпросителна, на която следва да бъде отговорено е как точно протичат процесите, за да бъде възможно то. За опорни точки, поставени за разглеждането му в полето на психологията се приемат фактите на детското развитие – съпътствано със съответните особености от една страна.

⁶ Под номер седем в списъка

От друга, социалната природа на човека, която е и причината, правеща възможни съществуването и развитието на съответното явление. Приемайки движението за основен елемент на развитието, може да бъде изведено твърдението, че са важни единствено преработката на социалните факти в условията на човешката индивидуалност и връщането им обратно в контекста на социалното, което води и до актуализацията на социалния свят, респективно, на обективния такъв. В настоящата работа са поставени основите на теоретичната рамка на социалното унаследяване в контекста на социологията и са изведени хипотезите, които представляват следващите стъпки в контекста на изследването.

Social Inheritance in the Context of Psychology

Summary: The aim of this report is to present the theoretical framework for studying social inheritance as a problem of psychology. The study is funded under Contract No КП-06-M25/4 of 12.17.2018 concluded with the Research Fund of the Republic of Bulgaria.

The studies of social inheritance position it in the context of sociology and economics. Thus, it is placed in the setting of confirmed scientific facts. The main question that should be answered is about the exact course of the processes that make it possible. The points of reference, set for its study in the context of psychology, are assumed to be the facts in child development, accompanied by the relevant characteristics on one hand.

On the other hand is the social nature of man, which is also the reason that makes the existence and development of this phenomenon possible. Assuming that movement is an essential element of development, we can derive the statement that major importance should be given to processing of social facts in the context of human individuality and returning them back into the social context, which results also into an update of the social world and respectively – of the objective world. This work lays the basis of the theoretical framework of social inheritance in the context of sociology and derives the hypotheses that define the next steps in the research.

ВЪРХУ ПРОБЛЕМА ЗА ЧОВЕШКОТО СЪЗНАНИЕ: ОТ ФАКТИТЕ ДО ТЕОРЕТИЧНИТЕ СПЕКУЛАЦИИ⁷

Резюме. Статията демонстрира някои важни преки и косвени факти за това, че човешкото съзнание е основната ценност на човека и човешкото общество, тъй като съзнанието е необходимо и достатъчно, систематизиращо качество на човека като представител на Homo sapiens. Тези факти позволяват да се разгърнат някои теоретични спекулации, помагачи да се формулират някои изводи за съзнанието, разкриващо холистично, повсеместно, резонансно, емпатично, информационно, безпричинно, динамично, не-локалност, идеална природа.

ON THE PROBLEM OF HUMAN CONSCIOUSNESS: FROM FACTS TO THEORETICAL SPECULATIONS

Abstract. The article demonstrates some important direct and indirect facts about human consciousness being the main value of a man and human society, since consciousness is necessary and sufficient, system-forming quality of a human being as a representative of Homo sapiens. These facts enable to unfold some theoretical speculations helping to formulate some conclusions about consciousness revealing holistic, ubiquitous, resonance, empathic, information, non-causal, dynamic, non-locality, ideal nature.

⁷ Посочена под номер осем